

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Ящук І.П.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

E-mail: yashchuk.ip@gmail.com

Питання реформування вищої освіти України, проблеми підготовки педагогічних працівників принципово нової якості викладено у низці нормативно-правових документів, зокрема, в Законі України «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., Національному освітньому глосарії: вища освіта, Стандарті вищої освіти України, Державному стандарті початкової загальної освіти, Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр., Концепції «Нова українська школа» та інших.

Щодо визначення поняття «компетентність», то ми повністю розділяємо положення, викладені в Національному освітньому глосарії: вища освіта (2011, 2014): «компетентність — динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [1].

Професійна підготовка майбутніх учителів — це процес оволодіння знаннями та вміннями, необхідними педагогові для належного виконання завдань навчально-виховного процесу, яка включає сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної професійної діяльності педагога, і здійснюється під час учіння студентів у системі навчальних занять та позааудиторної роботи з професійно орієнтованих дисциплін і педагогічної практики. Результатом професійної підготовки є певний рівень сформованості загальнопедагогічних знань, умінь і навичок, якостей особистості, професійної та педагогічної компетентності.

*Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти*

Оскільки сучасна державна освітня політика орієнтована на компетентнісний підхід до навчання, що спрямований на зміщення акцентів із накопичення теоретичних знань на здатність студента практично діяти у конкретних професійних ситуаціях, то за такого підходу показником ефективності навчання студента виступає рівень сформованості його професійної компетентності.

Як зазначено у Стандарті вищої освіти, професійна компетентність учителя — властивість особистості, що виявляється в здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов [2]. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів пов'язане не лише з оволодінням ними сукупністю професійних знань, умінь, навиків, здібностей, а також формуванням мотиваційно-ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності, проявом самостійності, творчої активності і рефлексії в оцінці її результатів.

Науковці розглядають це поняття у двох аспектах: з одного боку, як мету освіти, професійної підготовки, а з іншого — як проміжний результат, який характеризує фахівця, виконуючого свою професійну діяльність. Це засвідчує про соціокультурну та психолого-педагогічну значущість професійної компетентності у формуванні майбутнього спеціаліста. Базовим ми вважаємо поняття, представлене в Стандарті вищої освіти (спеціальність 013 — початкова освіта): професійна компетентність учителя початкової школи — це здатність до педагогічної діяльності, організації навчально-виховного процесу у початковій школі на рівні сучасних вимог; здатність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні професійні задачі, що виникають у процесі навчання, виховання й розвитку учнів початкової школи. Основу цієї здатності становить єдність теоретичної і практичної готовності педагога до здійснення педагогічної діяльності, що виявляється у наявності системи знань, умінь, ціннісних ставлень до професійної діяльності та досвіді їх реалізації на практиці [2].

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

Дослідження феноменології професійно-педагогічної компетентності вчителя показує, що, з одного боку, це соціально-педагогічне явище, що являє собою складну, багатогранну і багатоаспектну характеристику діяльності педагога, що відповідає замовленню суспільства і націлена на підготовку вчителя-професіонала. З іншого боку, це якісна характеристика, що включає сукупність фундаментальних інтегрованих знань, узагальнених умінь і педагогічних здібностей вчителя, його особистісних і професійно важливих якостей, культури і майстерності вчителя, готовність до постійного самовдосконалення. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя початкових класів потребує також акцентування уваги на стимулюванні професійного самовиховання, розвитку ініціативи, формуванні особистісного стилю навчально-виховної діяльності з урахуванням індивідуальності та рівня підготовки. Тому перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо у дослідженні впливу саморозвитку на формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Література

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / Авт.-уклад.: І. І. Бабин, С. Г. Гармаш, В. П. Головенкін та ін.; за редакцією Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К.: ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2011. – 76 с.
2. Стандарт вищої освіти України (спеціальність 013 «Початкова освіта»), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/1719-2/>
3. Ящук І. П. Формування життєво компетентної особистості: Науково-методичний посібник./ І. П. Ящук. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту, 1999. – 54 с.